

“1- Şikâyetçi ... .. vekili aracılığıyla 14/07/2023 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurarak şüpheli ... ..'ın ... .. adlı sosyal medya platformunda 22/05/2023 tarihinde yaptığı paylaşım ile hakaret suçunu işlediğini iddia ederek şikâyetçi olmuştur.

2- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 02/09/2024 tarihli ve 2024/... Esas sayılı İddianamesiyle şüpheli ... ..'ın 22/05/2023 tarihinde şikâyetçi ... ..'a karşı hakaret suçunu işlediği iddiasıyla 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125/2. maddesi delaletiyle aynı Kanunun 125/1., 125/4. ve 53/1. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

3- Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2024/... Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama sırasında 14/11/2024 tarihli ve 32722 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15 ve 16. maddeleri ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75 ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddelerinde yapılan değişikliklerle mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenen (TCK'nın 125/2, 125/3-b, 125/3-c ve 125/4. maddelerindeki) hakaret suçları, uzlaşma kapsamında çıkarılıp 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendiyle önödeme kapsamına alınması üzerine anılan mahkemece sanık ... ..'a önödeme önerisinde bulunulmuş, sanığın önödeme önerisine uyması üzerine Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesince 08/04/2025 tarih ve 2024/... Esas, 2025/... Karar sayılı kararı ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75/3. maddesi delaletiyle aynı Kanunun 75/2 ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223/8. maddesi uyarınca sanık hakkında açılan kamu davasının düşmesine karar verilmiştir.

4- İlk derece mahkemesinin hükmünün yasal süresinde katılan ... .. vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine dosya istinaf incelemesi için Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 6. Ceza Dairesine gelmiştir.

5- Sanık ... .. hakkında hakaret suçundan kurulan hükmün istinaf kanun yoluna tabi olduğu, Dairemizin görev ve yetki alanına girdiği anlaşılmıştır.

6- Sanığa atılı suçu düzenleyen 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları;

"(1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkra belirtilen cezaya hükmolunur."

şeklinde düzenlenmiştir.

7- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Önödeme" başlıklı 75. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları ise;

"(1) Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adlî para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların faili;

a) Adlî para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yüz Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adlî para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adlî para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz. (Ek cümleler: 17/10/2019-7188/16 md.) Failin on gün içinde talep etmesi koşuluyla bu miktarın birer ay ara ile üç eşit taksit hâlinde ödenmesine Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilir. Taksitlerin süresinde ödenmemesi hâlinde önödeme hükümsüz kalır ve soruşturmaya devam edilir. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/12 md.) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, önödemeye bağlı olarak kovuşturmaya yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine karar verildiği tarihten itibaren beş yıl içinde önödemeye tabi bir suçu işleyen faile bu fıkra uyarınca teklif edilecek önödeme miktarı yarı oranında artırılır.

(2) Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan mahkemeye intikal etmesi halinde de fail, hakim tarafından yapılacak bildirim üzerine birinci fıkra hükümlerine göre saptanacak miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte ödediğinde kamu davası düşer.

(3) Cumhuriyet savcılığınca madde kapsamına giren suç nedeniyle önödeme işlemi yapılmadan dava açılması veya dava konusu fiilin niteliğinin değişmesi suretiyle madde kapsamına giren bir suça dönüşmesi halinde de yukarıdaki fıkra uygulanır.

(4) Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı altı ayı aşmayan hapis cezası veya adlî para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adlî para cezası esas alınarak belirlenir. "

şeklinde düzenlemeler içermektedir.

8- 7/11/2024 tarihli ve 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesi ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine (1) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen alt bent ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentleri ve dördüncü fıkrasındaki hakaret suçu önödeme kapsamındaki suçlara dahil edilmiştir.

9- Anayasa Mahkemesi'nin 27/03/2025 tarihli ve 2024/197 Esas, 2025/86 Karar sayılı kararı ile de 7/11/2024 tarihli ve 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (a) bendine eklenen (2) numaralı alt bentte yer alan "...ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentleri ve dördüncü fıkrası..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri

Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

10- 7/11/2024 tarihli ve 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (a) bendine eklenen (2) numaralı alt bent hükmünün sanık lehine olduğu, bu sebeple de uygulanması gerektiği konusunda kuşku yoktur.

11- Ancak, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sanığın ödemesi gereken önödeme miktarının nasıl belirleneceği düzenlenirken "yalnız adlî para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların faili" nin "Adlî para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını", " hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yüz Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı", "Hapis cezası ile birlikte adlî para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adlî para cezasının aşağı sınırını", soruşturma giderleri ile birlikte ödemesi gerektiği belirtilmiş, (4) numaralı fıkrasında ise "Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı altı ayı aşmayan hapis cezası veya adlî para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adlî para cezası esas alınarak belirlenir." şeklindeki düzenlemeyle seçenek yaptırım öngören suçlarda önödeme miktarının nasıl belirleneceği hükme bağlanmıştır.

12- Somut durumda sanığın işlediği iddia ve kabul olunan hakaret suçunun yaptırımı 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125/2 maddesi delaletiyle aynı Kanunun 125/1 maddesinde "üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası" olarak belirlenmiştir.

13- Görüldüğü üzere sanığın işlediği iddia ve kabul olunan hakaret suçunun yaptırımı hapis veya adlî para cezası şeklinde seçenekli olarak belirlendiği için önödeme miktarının da buna göre belirlenmesi gerekir.

14- Oysa yukarıda da belirtildiği üzere 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (4) numaralı fıkrasında "Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı altı ayı aşmayan hapis cezası veya adlî para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adlî para cezası esas alınarak belirlenir." şeklindeki düzenlemeyle seçenek yaptırım öngören suçlarda yaptırımın altı ayı aşmaması kuralı benimsenmiştir.

15- Görüldüğü üzere hapis cezası veya adlî para cezası olarak seçenekli yaptırım öngörülen ve bunlardan yalnız birinin uygulanabileceği hakaret suçunda hapis cezasının üst sınırı iki yıl hapis cezası olarak düzenlenmiş iken 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin dördüncü fıkrasında ise önödeme önerisi yapılacak ve hapis cezası veya adlî para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği suçla ilgili olarak ilgili kanun maddesinde hapis cezasının yukarı sınırının altı ayı aşmayacağı hüküm altına alınmıştır.

16- Bu hâliyle hakaret suçu ile ilgili kanun maddesinde yaptırım olarak hapis cezası veya adlî para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği belirtilmiş olup bu yaptırımın üst sınırı da iki yıl olarak belirlenmiş olduğu, seçenek yaptırım öngören suçlarda önödeme miktarının ise altı ayı aşmayan yaptırımlar yönünden kanunda belirlenmiş olduğu anlaşıldığından hakaret suçu açısından önödeme teklifinin hangi miktar üzerinden yapılacağı hususunda bir belirsizlik doğmuştur. Bu sebeple 26/9/2004 tarihli Türk Ceza Kanunu'nun seçenek yaptırım öngören suçlarda önödeme miktarının belirlenmesini düzenleyen 75.

maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "yukarı sınırı altı ayı aşmayan" şeklindeki düzenleme 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile güvence altına alınan öngörülebilirlik ve belirlilik ilkelerine ve adil yargılanma ilkesine aykırıdır. Zira,

17- 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

2/1 maddesine göre;

"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.",

36/1 maddesine göre;

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

38/1 maddesine göre;

"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

38/3 maddesine göre de;

"Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur."

18- Anayasa Mahkemesi'nin çok sayıda kararında da vurgulandığı üzere;

Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında, "Kimse. ... kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz" denilerek "suçta kanunilik", üçüncü fıkrasında da "ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur" denilerek "cezada kanunilik" ilkeleri güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 38. maddesine paralel olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olmasını gerektirmektedir.

Anayasanın 2. maddesinde "hukuk devleti" ilkesi devletin temel niteliği olarak düzenlenmiş, bu ilke Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarında "eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı tutum ve davranışlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlet" olarak tarif edilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti"nin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu bir takım güvenceler içermesi gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup; birey,

belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu, kanundan öğrenebilme imkânına sahip olmalıdır. Birey, ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörüp, davranışlarını düzenleyebilir. Hukuk güvenliği, kuralların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de kanunî düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Hukuk devletinde, bireylerin belirli bir zaman diliminde hangi fiillerin suç olarak tanımlandığı ve hangi cezaî yaptırımlara bağlandığını bilip öngörebilmeleri, bir başka ifadeyle ceza hukuku kurallarının öngörülebilir ve erişilebilir olması şarttır. Aksi takdirde “Ceza kanunlarını bilmemek, mazeret sayılmaz” şeklinde ifade edilen ceza hukuku prensibinin hayata geçirilmesi mümkün olmayacaktır. Zira ceza sorumluluğu, kişinin fiilinin bilincinde olduğu ve özgür iradesiyle suç olan bu fiili işlediği varsayımına dayanır. Bu nedenle, kişinin işlediği fiilden sorumlu tutulabilmesi için, hangi fiillerin suç olduğunun ve bunların yaptırımının ne olduğunun hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunlarda açıkça gösterilmesi, buna ilişkin kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gereklidir. Kişilerin yasak eylemleri ve yaptırımlarını önceden bilmeleri gerektiği düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Önödeme miktarının belirlenmesi konusundaki belirsizliğin kıyas yoluyla giderilmesi de mümkün değildir. Zira kıyas boşluk doldurma olduğu için suç ve ceza içeren hükümlerin kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinin 3. fıkrasında da kanunilik ilkesinin kıyas yasağına yer verilmiştir. Buna göre; “Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.”

Suçta ve cezada kanunilik ilkesine uyulmaması adil yargılanma hakkının ihlâli sonucunu da doğurur. Anayasa'nın 36/1 maddesi uyarınca herkes "savunma" ve "adil yargılanma" hakkına sahiptir. Savunma hakkının sağladığı “güvenceler”, esasen adil yargılanma hakkı içinde yer almaktadır. Savunma hakkı, hukuk devleti ilkesinin gereklerinden ve adil yargılanma hakkının önemli güvencelerinden biri olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde ayrıca ifade edilmiştir. Bir suç yaptırımıyla karşı karşıya kalan kişinin isnad edilen suçtan dolayı hangi tür ve miktarda yaptırımla karşı karşıya olduğunu bilerek savunmada bulunması gerekir. Kendisine uygulanması muhtemel yaptırımın türü ve boyutunu bilmemek adil yargılanma hakkının ihlâli sonucunu doğurur.

19- Açıklanan sebeplerle, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "yukarı sınırı altı ayı aşmayan" şeklindeki düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmak gerekmiştir.

IV- SONUÇ: Yukarıda arz edilen gerekçeler ve inceleme sırasında re'sen nazara alınacak diğer nedenlere göre,

Dairemizin 2025/2833 Esas sayılı dosyasında önödeme kurumunun uygulanamaması sonucunu doğuran ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2/1., 36/1. ve 38/1. ve 38/3. maddeleri hükümlerine açıkça aykırı hüküm içeren;

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "yukarı sınırı altı ayı aşmayan" şeklindeki düzenlemenin iptaline karar verilmesi talep olunur.”